Elintarviketeollisuusliitto ry LAUSUNTO

12.5.2025

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITON LAUSUNTO JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMASTA VUOSILLE 2026–2029 (VNS 2 / 2025)

Panostukset osaamiseen ruoka-alalle vauhdittavat kasvua

Hallitusohjelman mukaan riittävä TKI-rahoitus vauhdittaa elintarvikealalle syntyviä innovaatioita ja investointeja, jotka kasvattavat alan arvonlisää ja työllisyyttä.

Elintarviketeollisuus pitää julkisen talouden suunnitelmaan sisältyviä t&k-rahoituslinjauksia kannatettavina kasvun mahdollistajina, kun lisäresursseja kohdistetaan ruoka-alan t&k-toimintaan sekä pk-yritysten T&K-toimintaan. Kotimaisen elintarviketeollisuuden kilpailukyvyn vahvistaminen edellyttää, että ruokasektorin osuutta kasvatetaan Suomen Akatemian ja Business Finlandin rahoituksesta.

Yritystukien 12 milj. e leikkaus kohdistunee Business Finlandin innovaatiotoiminnan tukiin. Tällä voi olla kielteinen vaikutus elintarviketeollisuuden yritysten kansainvälistymiseen ja uusien tuotteiden kaupallistamiseen. T&K-verovähennystä tulisi kehittää siten, että sen kautta olisi mahdollista saada tukea myös innovaatiotoimintaan yrityksissä. Näin ollen siitä tulisi TKI-vähennys.

Osaavan työvoiman saatavuus on edelleen keskeinen kasvun este elintarvikealan yrityksille. Aiemmin tehdyt ammatillisen koulutuksen leikkaukset ovat heikentäneet osaavan työvoiman saatavuutta ruoka-alalla. On varmistettava, ettei ammatilliseen koulutukseen tehdä enää leikkauksia. Elintarviketeollisuuden korkeakoulualoituspaikkojen rahoituksen jatkuvuus on turvattava. Korkeakoulujen perusrahoituksen leikkaaminen on uhka tälle.

Ennakoimaton veropolitiikka lisää poliittista riskiä

Hallitusohjelma lupaa turvata vakaan toimintaympäristön yrittämiselle ja investoinneille ennakoitavalla ja vakaalla sääntelyllä sekä verotuksella. Menestys kotimarkkinoilla on ruokia ja juomia valmistaville yrityksille tärkeää, koska se on kivijalka viennin kehittämiselle. Suomalaisille elintarvikeyrityksille kotimarkkina on tärkein rahoituslähde aineellisille ja aineettomille investoinneille sekä vienti-investoinneille.

Julkisen talouden suunnitelmaan sisältyy kolmas suunniteltu veronkorotus virvoitusjuomaveroon. Tämän vaalikauden korotukset olisivat yhteensä 107 milj. e. Veron tuotto on tällä hetkellä runsaat 200 milj. e vuodessa. Virvoitusjuomaveroa päätettiin korottaa jo hallitusneuvotteluissa ja vuosi sitten kehysriihessä eikä näitä muutoksia ole vielä saatettu voimaan. Virvoitusjuomaveroa korotetaan näillä päätöksillä noin 50 prosentilla vaalikauden aikana, mikä on merkittävä korotus yhteen verolajiin. Virvoitusjuomaveroa kannetaan mm. vesistä, mehuista ja limonadeista.

Elintarviketeollisuusliitto ry
Pasilankatu 2, PL 115, 00241 Helsinki
Puhelin (09) 148 871 • Fax (09) 1488 7201
Y-tunnus 0201092-3 • Kotipaikka Helsinki

Finlands Livsmedelsindustriförbund
Pasilankatu 2, PB 115, 00241 Helsingfors
Telefon (09) 148 871 • Fax (09) 1488 7201
etl@etl.fi • www.etl.fi

Finnish Food and Drink Industries' Federation
Pasilankatu 2, P.O. Box 115, FI-00241 Helsinki
Telephone +358 9 148 871 • Fax +358 9 1488 7201
etl@etl.fi • www.etl.fi

Suomen virvoitusjuomaverotus on jo nyt Euroopan kireintä. VM:n mukaan veron korkea taso merkitsee, että sen osuus tuotteen hinnasta voi olla jo voimassa olevien verotasojen mukaan esim. halpahintaisilla juomilla tai tiivisteillä n. 40–50 % hinnasta. Valmisteveron määrä voi olla samansuuruinen kuin tuotteen veroton hinta. Jo nykyisellään vero vaikuttaa suomalaisen juomateollisuuden kannattavuuteen erityisesti mehujen valmistuksessa.

Elintarviketeollisuusliiton mielestä virvoitusjuomavero on nykymuodossaan valikoiva ja epäjohdonmukainen. Veroa ei tulisi korottaa nykyisestä. Vaalikauden aikana tehtävät korotukset virvoitusjuomaveroon vaikuttavat kielteisesti Suomessa juomia valmistavaan teollisuuden kykyyn investoida ja työllistää. Samaa alaa tulee rasittamaan tarpeet investoida satoja miljoonia EU:n pakkausuudistuksen johdosta tarpeettomiin uusiin pakkauslinjastoihin ja uudelleenkäytettäviin pakkauksiin. Nämä uudistukset heikentävät juoma-alan yritysten kykyä vientiin.

Eduskunnan viime vaalikaudella hyväksymä kuusiportainen virvoitusjuomaveromalli ei ole saanut vielä komissiolta hyväksyntää. Yrityksillä ei ole tällä hetkellä tietoa mihin veromalliin mahdollinen korotus tulisi ja miten. Yritykset tarvitsevat tiedon veronkorotuksen mallista ja aikataulusta riittävän ajoissa johtuen kaupan kanssa sovituista hinnoittelu- ja valikoimajaksoista kuten Valtiovarainvaliokunta on todennut mietinnössään (VaVM 43/2022).

Alkoholiveron sitominen indeksiin voi lisätä matkustajatuontia ja heikentää suomalaisen panimo- ja alkoholijuomateollisuuden kilpailukykyä. Tämä vaikuttaa myös alan kykyyn tehdä vientiä.

Elintarviketeollisuuden yritykset ja sitä kautta suomalainen alkutuotanto ovat pitkälti riippuvaisia kotimaisten kuluttajien ostovoimasta. Tuloverotuksen ja ruuan arvonlisäveron alennus parantavat kotitalouksien ostovoimaa, mikä näkyy kotimaisessa elintarviketeollisuudessa kysynnän nousuna. Mahdolliset työttömyysvakuutusmaksujen korotukset voivat heikentää kuitenkin kuluttajien ostovoimaa.

Biokaasu tunnistettava puhtaan energian ratkaisuna

Hallitusohjelmassa on kunnianhimoiset tavoitteet puhtaan siirtymän edistämiseen. Ruoka-alan yrityksien investointeja vihreään teknologiaan ja uusiutuvaan energiaan on edistettävä riittävillä investointikannusteilla. Elintarviketeollisuusliitto on huolissaan siitä, että energiatukivaltuudet laskevat kehyskaudella merkittävästi.

Uusiutuvan energian käytön ja tuotannon edistämiseksi, tuotannon sähköistämisen vauhdittamiseksi ja uusien energiatehokkuustavoitteiden vaatimuksiin vastaamiseksi tarvitaan myös uusia kannusteita, sillä esimerkiksi jakeluvelvoitteen muutos luo epävarmuutta biokaasulaitosten investointiympäristöön. Energiantuotannon lisäksi biokaasulla on merkittävä rooli kokonaiskestävän ruokaketjun edistämisessä tuotannossa syntyvien jätteiden käsittelyssä ja ravinteiden kierrättämisessä.

ETL on tyytyväinen puoliväliriihen kirjaukseen ravinteiden kierrätyksen ja lannoitteiden huoltovarmuuden tiekartan valmistelussa. Sen valmistelu olisi käynnistettävä välittömästi ja sen toimeenpanoon olisi varattava tarpeelliset resurssit.

Biokaasun käyttöä voidaan lisätä erityisesti raskaassa liikenteessä ja merenkulussa. Tavoitteiden toteutumiseksi työ- ja elinkeinoministeriön jakeluinfrastruktuurin kehittämistukia tulisi koh-

dentaa biokaasun jakeluverkoston kehittämiseen. Energiaverotuksessa on lisäksi varmistettava, että biokaasu kotimaisena ja uusiutuvana energiamuotona on kilpailukykyistä suhteessa fossiilisiin vaihtoehtoihin.

ETL on pettynyt siitä, että liikenteen päästökaupan hyvitysjärjestelmään ei ole varattu kehyspäätöksessä rahoitusta. Sen osalta puoliväliriihessä linjattiin ainoastaan ripeästä valmistelusta. Uuden päästökaupan tuloista osa tulee kohdentaa maatalouden energiasiirtymän vauhdittamiseen. Tätä tukee hallitusohjelmakirjaus, jonka mukaan Suomi vastaa päästöjen vähennystavoitteisiin ja etenee hiilineutraalisuustavoitteeseen ja hiilinegatiivisuuteen ilman, että arjen kustannukset nousevat tai kilpailukyky heikkenee.

Investointihyvitystä laajennettava

ETL pitää hyvänä, että hallitus haluaa käyttää veropolitiikkaa investointien edistämiseen. Nykyinen puhtaiden investointien kannustin on kuitenkin rajattu siten, että vain harvoilla ruoka-alan liittyvillä investoinneilla olisi mahdollisuus hyödyntää sitä.

ETL pitää tärkeänä, että tulevaisuudessa investointihyvityksen alarajaa laskettaisiin ja se voisi ulottua investointiohjelmaan. Lisäksi sitä tulisi voida hyödyntää esimerkiksi kasviproteiinien teollisen jalostuskapasiteetin investointeihin. Tämä vahvistaisi omavaraisuutta ja huoltovarmuutta kasviproteiineissa.

Elintarvikeviennin rahoitukseen pitkäjänteisyyttä

Hallitusohjelman mukaan suomalaisen puhtaan ruoan potentiaali hyödynnetään uudella kasvuohjelmalla, jolla lisätään ruokavientiä. Elintarvikevienti vahvistaa maamme kauppatasetta sekä varmistaa ja lisää työpaikkoja Suomeen. Tavoitteena on elintarvikeviennin kaksinkertaistaminen. Elintarviketeollisuuden mielestä julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvä määräraha biotalouden kasvun edistämisestä tulisi kohdentaa esimerkiksi elintarvikeviennin pitkäjänteiseen edistämisen pysyviin resursseihin. Näin yrityksille saadaan kohdennettuja vientipalveluja.

Myös vientiselvityksiä ja maalupa-asioita hoitavalle Ruokavirastolle on varmistettava riittävät resurssit, jotta toimintamenojen leikkauksista ei yrityksille aiheudu viivästyksiä esimerkiksi vientitoiminnoissa.

Kunnioittavasti

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO RY

Mikko Käkelä
toimitusjohtaja

Lisätietoja:

Yhteiskuntasuhdejohtaja Jukka Ihanus, jukka.ihanus@etl.fi, puh. 050 463 9929
Ekonomisti Bate Ismail, bate.ismail@etl.fi, puh. 040 526 0942